

Byrådssak /21

Saksframstilling

Vår referanse: 2021/25134-5

Høringsuttalelse til forslag til fredning av Stranges stiftelse i Bergen kommune

Hva saken gjelder:

Vestland fylkeskommune har i brev av 16.01.2020 sendt på høring forslag til fredning av Stranges Stiftelse, Klostergaten 28, 165/272 i Bergen kommune. Vestland fylkeskommune sendte i brev av 17.03.2021 varsel om fredningssaken.

Melding om oppstart av fredning var i samsvar med kulturminnelova § 22 nr. 1 sendt eier og kommunen, samtidig med ble den kunngjort i avisene Bergens Tidende og Bergensavisen.6. Det kom ikke inn merknader til oppstartsvarselet.

Høringsfrist: Høringsfrist er 22.09.2021

Regulering

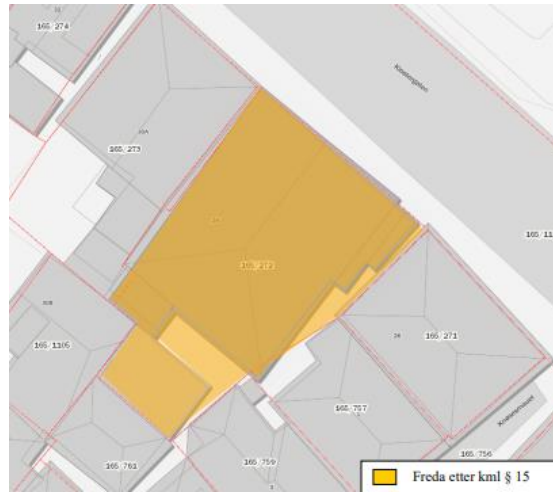
Stranges Stiftelse ligger ved Klostergaten på Klosteret i Bergen, og eies av Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring (Fortidsminneforeningen). I gjeldende reguleringsplan (Bergenhus. Del av gnr 165, Nøstet – Verftet – Klosteret), vedtatt 1993, er hele planområdet regulert til spesialområde bevaring, og bygningen er merket som «*Eksisterende bygning foreslått fredet, antikvarisk klasse A*». Bestemmelsene sier m.a. at vesentlige bygningsmessige endringer bare kan tillates i avgrenset omfang. Bygninger i klasse A som må rives på grunn av brann eller annen skade, skal gjenoppbygges med opprinnelig utseende. Kommunedelplan Sentrum, vedtatt 2001, har ikke særskilte bestemmelser av antikvarisk art for område regulert til spesialområde bevaring, men viser til reguleringsplanene. I kommuneplanens arealdel 2018, er Bergen sentrum definert som hensynssone for bevaring av kulturmiljø (H570). Her inngår Stranges stiftelse i delområde 24, Trehusbebyggelsen Nordnes-Sydnes.

Om forslaget:

Fredingen omfatter følgende objekt:

- Hovedbygning med uthusfløy, bygningsnr. 139861655 (Askeladden-ID 174313-1)
- Gårdsplassen (Askeladden-ID 174313-2)

Fredingen omfatter videre eksteriøret og interiøret til bygningen og inkluderer hovedelement som planløsning, materialbruk og overflatehåndtering og detaljer som vinduer, dører, gerikter, listverk, ildsteder og fast inventar.

Formålet med fredingen er å bevare Stranges Stiftelse som et arkitektonisk og kulturhistorisk viktig eksempel på en sosial institusjonsbygging fra 1700-talet. Det er ifølge Vestland fylkeskommune videre vesentlig å ta vare på kulturhistorisk verdifulle uttrykk for den historiske utviklinga til bygningen.

Fredingen av eksteriøret til bygningen skal sikre arkitekturen. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen. Formålet er videre å bevare rominndeling, bygningsdeler og overflater i de delene av interiøret som er kulturhistorisk interessant.

Bakgrunn:

Fortidsminneforeningen, Bergen og Hordaland avdeling bad i brev av 26. oktober 2009 Hordaland fylkeskommune om å starte opp sak om formell freding av Stranges Stiftelse. Bakgrunnen var at inspeksjonen for Stranges stiftelse skrev under en fredingsavtale i 1975, og siden har bygningen i praksis vært håndtert som fredet, både av eier og av kulturminnestyresmaktene.

Om kulturminnet

Stranges Stiftelse er en tidligere sosial institusjon for eldre kvinner, som ligger midt i er tettbygd eldre bymiljø på Nordnes i Bergen sentrum, med fasade mot Klostergaten og nabohus tett inntil på di tre andre sidene. Institusjonen ble opprettet av rådmann Strange Jørgensen i 1609 og var i drift frem til 1972. På det meste rommet stiftingen rundt 30 kvinner som ikke lenger kunne forsørge seg selv, og som her fikk gratis bosted livet ut. Stranges Stiftelse var en av flere tilsvarende institusjoner, tidligere kalt fattighus, som spilte en viktig rolle i sosialomsorgen i de norske byene i tidlig moderne tid.

For nærmere skildring av kulturminnet vises vi til den vedlagte dokumentasjonen.

Fylkeskommunen

Fylkeskommunens vurdering i saken er at Stranges Stiftelse er kulturhistorisk og arkitektonisk verdifull som et særs godt bevart eksempel på en tidlig sosial institusjon. Den kulturhistoriske verdien forsterkes av stiftelsens særs lange, kontinuerlige historie, både i den nåværende bygningen og i tidligere bygninger på samme stedet. Dette gjør Stranges Stiftelse til et monument for over 350 års sosialhistorie.

Fylkeskommunen påpeker videre at fredingen ikke er til hinder for små endringer som kan legge til rette for fortsatt bruk. Dette gjelder særlig et formålstjenlig kjøkken og sanitæranlegg. Små endringer for å tilpasse kjøkken og sanitæranlegg kan være forenelig med fredning av bygningen dersom tiltakene gjøres med tilpassing til opprinnelig materialbruk og er reversible endringer.

Fylkeskommunen gjør i oversendelsesbrevet om forslag til fredning, kommunen spesielt oppmerksom på at trappen inntil bygningen ligger på offentlig grunn gnr/bnr 165/1129. Fylkeskommunen ønsker å ta denne med i fredingen, da den er en opprinnelig del av bygningen og har kulturminneverdi. Forslaget til fredning er utformet slik at trappen som ligger på Bergen kommune sin grunn kommer med i fredingen, ellers følger avgrensningen av fredingen eiendomsgrensene til Stranges stiftelse gnr/bnr 165/272.

Det vises for øvrig til fylkeskommunens vurderinger og forslag i sin helhet.

I medhold av kulturminnelova § 22 nr. 3 skal forslaget legges frem for bystyret før vedtak om fredning fattes. Etter behandling i bystyret gjør fylkeskommunen eventuelle endringer i fredningsforslaget på bakgrunn av eventuelle innspill. Saken blir så oversendt Riksantikvaren, som fatter det endelige vedtaket om fredning.

Innspill fra fagetat:

Byantikvaren har fått høringssaken om fredning til uttale. Byantikvaren anbefaler an en slutter seg til Vestland fylkeskommune sitt forslag til fredning av Stranges stiftelse, herunder at trappen som skisseres skal omfattes av fredningen.

Byrådets vurdering og forslag til høringsuttalelse:

Bergen kommune er positiv til fredningsforslaget vedrørende fredning av Stranges Stiftelse, Klostergaten 28, 165/272 i Bergen kommune, som foreslått av Vestland fylkeskommune. Det vises i den forbindelse til formålet med fredningen, å bevare Stranges Stiftelse som et arkitektonisk og kulturhistorisk viktig eksempel på en sosial institusjonsbygging fra 1700-talet, samt ivaretagelse av kulturhistorisk verdifulle uttrykk for utviklingen til bygningen, noe Bergen kommune også er svært opptatt av.

Bergen kommune stiller seg bak fylkeskommunen sitt fredningsforslag i sin helhet, men vil spesielt bemerke at en støtter forslaget om at nevnte trapp som ligger inntil bygningen, og på Bergen kommune sin grunn gnr/bnr 165/1129, tas med i fredningen, da den er en opprinnelig del av bygningen og har kulturminneverdi. I likhet med fylkeskommunen vurderer Bergen kommune også de praktiske konsekvensene som små, da det er snakk om to til tre trappetrinn på et samlet areal på 0,5 x 1 meter, som går ut i fortauet.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret:

Byrådets fullmakter § 6, vedtatt av bystyret 16. desember 2020 i sak 378/20:

Høringsuttalelser i prinsipielle saker som samtidig innebærer politiske avveininger, skal avgis av bystyret.

Etter saksbehandlingsreglene for fredningssaker i Lov om kulturminne § 22, skal saker som omhandler fredning behandles av kommunestyret.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

Bergen kommune avgir høringsuttalelse til *Forslag til fredning av Stranges stiftelse i Bergen kommune* slik den fremkommer av byrådets forslag.

Dato: 3. august 2021

Lubna Bobby Jaffery
Fung. byrådsleder

Thor Haakon Bakke
Byråd for klima, miljø og byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

1. Høringsbrev- Forslag til fredning av Stranges stiftelse i Bergen kommune - handsaming i bystyret
2. Stranges Stiftelse Fredingsdokumentasjon
3. Vestland fylkeskommune sitt fredningsforslag: Stranges stiftelse, Klostergaten 28, gbnr. 165/272 i Bergen kommune – Forslag til vedtak om fredning med hjemmel i lov om kulturminne § 15 jf. § 22